

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus* för första gången anträffad i Västmanland

Mats Andersson

Vid nio-tiden den 31 maj 1989 passerade jag Sörängarna, strax norr om Lindesberg. I en smärre ansamling måsfåglar upptäcktes en svarthuvad mås.

Intill vägen på en plöjd åker uppehöll sig en flock måsar. Majoriteten utgjordes av skratmåsar, några fiskmåsar fanns även. Påfallande var så gott som samtliga skratmåsar i ålder 2 K och nästan färdiguggade till första sommar-dräkt. Något brunt fanns kvar på rygg och vingovansida. Det svartbruna på huvudet fanns på näst intill samtliga, dessutom var deras näbbar mörkt rödaktiga som hos adulta fåglar. Huvudintrycket av dessa nästan års-gamla skratmåsar, trots individuella skillnader i dräktens förändring, var alltså att de var tecknade liknande adulta.

En mås skiljde sig markant från de övriga. Fågeln satt på en stolpe intill vägen då jag fick syn på den. Det första som slog mig och som jag reagerade på var den helsvarta näbben, som var kraftig och liksom "lyste" mot det ljusa huvudet. Efter att snabbt backat tillbaka bilen, för att kunna studera måsen rakt framifrån, satt den kvar en kort stund, därefter lyfte den och flög ner på åkern. Då sågs fågeln i flykten mycket tydligt och storleken kunde direkt jämföras med skratmåsens.

Beskrivning

På vingovansidan var handen i stort mörk och klart skild mot den ljusa armen. På armpennorna löpte ett tydligt mörkt band tvärs över. Ett tunt, ganska smalt svartaktigt band längst ut på

stjärten var tydligt i flykten. Den flygande fågeln tycktes något större än skratmåsar, närmare fiskmåsen, och vingarna var relativt långa och breda och rundade i spetsen. Sittande tedde sig den svarthuvade måsen ljus med vitaktigt grå rygg. Något mörkt brunt på handpennor, ljust huvud med mörk teckning bakom och en aning framför ögat. Kraftig svart näbb och svartaktiga ben.

Även om jag starkt misstänkte svarthuvad mås kunde artbestämningen verifieras först genom konsultation av den ypperliga "måsguiden" av Grant (1986). Det var alltså en svarthuvad mås i sitt första levnadsår, 2K, ruggande från första vinterdräkt till första sommar-dräkt som fanns på Sörängarna den sista maj 1989.

Utbredning

Svarthuvade måsen härstammar från Sydeuropa och häckar främst vid Svarta havet och Medelhavet, lokalt även i Nordeuropa på senare år och tycks vara på spridning norrut. I Sverige har några häckningsförsök gjorts och är för övrigt årsviss med totalt 50 fynd fram till 1987 (Hirschfeld 1988). I Västmanland finns ett tidigare fynd (Eriksson & Sundström 1989), dock ej granskat av SOF:s raritetskommitté. I Närke gjordes första fyndet 1988 (Johnsson 1989).

Under senare år har några par häckat i södra England och övriga fynd har där ökat till mer än 100 årligen (Grant 1986). I England finns numera ett tydligt vårsträck av ettåriga svart-

huvade måsar, av vilka somliga översomrar (Harris m.fl. 1989).

"Tålmodigt och envist granskande av måsflockar under våren och försommaren, både i inlandet och vid kusten, skulle påvisa de svart-huvade måsarnas förekomst". Detta citat är hämtat ur Harris m.fl. (1989) och gäller engelska förhållanden, det kanske även i viss mån kan gälla i våra trakter?

Väder

I samband med fyndet på Sörängarna hade dagen innan ett lågtryck med omfattande regnområde rört sig upp över landet, med riktning från sydväst. Hårda vindar förekom också den 31 maj och den dagen steg inte temperaturen över 7° i vårt område. Möjligen hade denna vädertyp effekten att måsflocken befann sig långt upp i landet.

Litteratur

Eriksson, U. & Sundström, B. 1989. Fåglar vid Nyckelgrundet - tio veckor sommaren 1988. *Fåglar i Västmanland* 20: 13-15.

Grant, P.J. 1986. *Gulls - a guide to identification*. 2nd ed. Calton.

Harris, H., Tucker, L. & Vinicombe, K. 1989. *Birds Identification*. London.

Hirschfeld, E. 1988. Sällsynta fåglar i Sverige 1987 - rapport från SOF:s raritetskommitté. *Vår Fågelvärd* 47: 443-462.

Johnsson, L. 1989. Fågelrapport från Närke 1988. *Fåglar i Närke* 12: 50-65.

Mats Andersson, Hagabergsliden 4, 711 31 Lindsberg

Teknik och människor
Kunskap och kvalitet

Proffs Repro

Din samarbetspartner
för kvalificerat
repro-arbete.

Tel. 021-30 01 35